

svojim poslanikam naložili, da za nas na zborih govoré? . . — Marljivo je dopisoval tedaj v Slovenijo na pr. l. 1848: Slaveni in Nemci (l. 2—5). Sloga slovenskih društev (47. 48). Kralj Matjaž (str. 44). Slavenska sloga. Dežele našega cesarstva itd. — L. 1849: Učilišne knjige slavenske (l. 6—8). Slovensko slovstvo (cf. Drobntince). Ponatiski iz „Pravil“ in iz „Predpisov“. — Ilirskoslavenski jezik (str. 388). Čitanka (str. 412) na pr. za Slovence u nižjem gimnasiju mora 1. biti tiskana s latinskimi i cirilskimi tiskavinami i pisavnimi pismeni; 2. mora obseči u prvoj polovici sostavke slovenske, u drugoj ilirske. To je glavna stvar, vse drugo je le malenkost. — L. 1850: Učilišne knjige itd. itd. — Takrat je priobčil:

2. Pravila kako izobraževati ilirsko narečje i u obče slavenski jezik. Spisal Matia Majar u Celovcu. U Ljubljani nat. J. Blaznik. 1848. 8. V. 130. — „Dvë stvari dokažujem u ovoj knjižici, prvič: da se mora dosadanjih 14 do 16 slavenskih književnih jezika i jezikičev uzajemno približevati, a ne se oddaljavati; drugič: kako se moraju ilirska podnarečja, namreč: slovensko, horvatsko i serbsko izobraževati, da se po malo približaju . . . Pisal sem po ilirsko-slovensko pa tako, da bi bilo, kolikor moguće, lahko razumljivo Slovincem i zajedno Horvatom i Serbljem itd. (str. III. IV). Krasna so v tej knjigi nepreměnljiva prirečja, slavenski izreki i do 1400 slavenskih poslovič (str. 92—129).

3. Predpisi latinsko- in cirilsko-slavenski. Spisal in na svétlo izdal Matia Majar. U Zlatnom Pragu lëta 1849. Tisk. B. Haaze. (Predgovor v 15 odstavkih je pisan na Višarjih. Ponatisnjen v Sloveniji l. 1849 str. 288—296).

4. Slovnica za Slovence. Spisal in založil Matia Majar. U Ljubljani lëta 1850. 8. 51. Nat. J. Blaznik . . „Ta slovnica uči tako govoriti in pisati, da bi, kolikor je mogoče, lahko razumili Slovenci, Horvati in Serblji — ona uči govoriti in pisati po čisto slovensko, po gospodsko, po književno, ali kakor nekteri to imenujejo: po ilirsko, po jugoslavensko . . . Ta slovnica je kratka; dokazov za pravila najdeš u mojej knjigi: „Pravila kako izobraževati ilirsko narečje itd.“ Ta knjižica ima tri razdële: 1. Naukoslovje za učitelje posebno potrebno. 2. Slovnico. 3. Pravopis . . U Žabnicah mēseca Novembra lëta 1849. —

5. Spisovnik za Slovence. Spisal Matia Majar. U Celovcu 1850. 8. 68. Nat. J. Leon. — Predgovor je spisan u Šumičičah pri Zili; knjiga pa ima v sebi nauk: O pravopisanju. O spisovanju u obče. O spisovanju listov, javnih pisem in listin, ki so na pr. izpiski, plačilni, prejemni, odgovorni, vojni listi, svēdočbe, zavezna i ženitbena pisma. Oporoka. Javni oglasi. Prošitbe. Domovnice.

Književnost.

Slijepčev prijatelj. List za promicanje uzgoja, obuke i inih probitaka slijepaca. Izdaje i uređuje Vinko Bek, učitelj Bukevski, dop. član hrv. ped. knjiž. zbora u Zagrebu. I. zvezek. — Vedno lepše razvijajoča se pedagoška književnost hrvatska je pred nekoliko tedni pognala spet lep nov cvet, zgoraj navedeni list, ki je prvi te vrste ne samo v Hrvatski, ampak sploh v avstrijsko-ogrski državi. „Slijepčev prijatelj“ si je postavil trojno nalogo: prvič

hoče roditeljem, ki imajo od rojstva slepe ali pozneje oslepele otroke, kakor tudi učiteljem in sploh prijateljem teh nesrečnih bitij podajati navodila, kako jim je odgajati slepce od prve detinske dobe, potem v dobi občne šolske dolžnosti in po završeni ljudski šoli; drugič hoče med razumništvom obuditi zanimanje za te nesrečnike, da bi jim z ustanovo posebnih zavodov ali s strokovnim izučanjem ljudsko-šolskih učiteljev pomagalo do višje omike, na ta

način usposobilo jih za kako delo ter jim olajšalo njih nesrečo; tretjič hoče tudi slepec samim podajati potrebnega in pripravnega berila. List je jako spretno urejevan in preveva ga od prve do zadnje vrste plemenita človekoljubnost in presrčna želja, da bi kar največ pomagal tem nesrečnim bitjem ter jim povsod pridobil naklonjenih dobrotnikov. Izmed posameznih razprav je omenjati zlasti članka: „Braillova slova“, v katerem urednik pojasnjuje razne sisteme za slepce izumljenih črk. Bek sam se je odločil za sistem Francoza Luiza Braille (1809 — 1852), ki je izumil na papirji izbočene od samih pik sestavljene črke, katere je gospod Bek priredil tudi za slovanske jezike. Slepce bere te črke in od njih sestavljene besede s tem, da posamezne izbočene (vzvišene) črke in besede s prsti tipa. — Nadalje podaje list osemnajst zlatih pravil za prvo vzgojo in prvi pouk slepih otrok. V tretjem članku razpravlja razne vzroke slepote in oslepelosti. Četrti članek obseza statistične podatke o številu slepcev v Hrvatski in v Slavoniji. Leta 1880. je bilo v omenjenih kraljevinah teh ubožcev 2821. Med vsemi deželami ima jedina Finska še več slepcev. Nadalje v „Dopisih“ opisujejo slepci sami svoje življenje. „Razne vesti“ podajajo mnogo zanimivih podatkov iz pouka in napredka slepih ubožcev, iz raznih zavodov za slepce in sploh o napravah, katere so posamezne države osnoval v korist tem ubožcem. „Sljipečevega prijatelja“ kar najtopleje priporočamo tudi slovenskemu učiteljstvu; dober sve-

tovalec in vodnik mu boče pri poučevanju slepih otrok, katerih je na Kranjskem 7-8 med 10.000 stanovniki. Naročnina znaša samo 1 gld. za celo leto in prejema jo urednik V. Bek, učitelj v Bukevji, pošta Velika Gorica na Hrvatskem. *Fr. L.*

Orgeljski odmevi. Zbirka prediger in poiger za orglje ali harmonij. Za uporabo v cerkvi, šoli in na domu. Zložil in preblagorodnemu gospodu Antonu Klodiču vitezu Sabladorskemu, c. kr. deželnemu šolskemu nadzorniku poklonil Danilo Fajgelj. Op. 40 — cena 1 gld.

Znani naš Danilo Fajgelj nam je zložil 180 preludij in sicer predigre in poigre za orglje. Zložil Franc Govekar, nadučitelj v Šiški poleg Ljubljane.

Orgljavci radi poprašujejo, kje bi dobili kake primerne predigre itd. Na tem polji se pač ne manjka tvarine, ali reči moram, malo primerne; kajti nekatere zbirke so zelo suhoparne, druge zopet za manj izvežbane orgljavce pretežke in nedosežne.

Kot praktičen učitelj je znal gospod Fajgelj s svojimi skladbami pripomoči, da se tudi manj zmožni igralci vspejo na tisto stopinjo, do katere mora vsak orgljavac priti, ako neče postati, lahko rečem, trivijalen in povsem jednostranski. Preigravši vse komade sem se prepričal, da so te skladbe najboljše priporočila popolnoma vredne. Sezite, dragi tovariši, po tem delu. Zunanja oblika in cena je primerna in dostojna. *L. Belar*

Naši dopisi.

Iz Starega Trga poleg Loža, dné 14. prosinca 1890. l. (Šolske novice). Dovolite, blagi gospod urednik, da Vam tudi iz našega kraja pošiljam nekaj šolskih drobtin. — Nadležna hripa se je vselila tudi v našo mirno dolino in se ugnedila takó, da je malo ne vse mlado in staro okužila. Nastopi pa pri nekterih osebah huje, pri nekterih mileje — no pri dveh ne jednako. Tudi šolski mladini influenza ni prizanesla in je nad polovico iste prizadela, a naše učiteljstvo je vse brez izjeme obolelo na tej nadležni bolezni; zaradi tega je slavní c. kr. okrajni šolski svet v Logatci določil, da se šola v Starem Trgu zaključí do 27. t. m.

Naš šolski okraj je jako raztegnjen, in mnogo za šolo godnih otrok zaradi oddaljenosti in slabih potov ne more šole obiskovati. Danes šteje tukajšnji šolski okoliš 991 za šolo godnih, a le 526 vsakdanjo in 160 ponavljalno šolo obiskujočih otrok. Za to ogromno število šolskih otrok je bila pa

tukajšnja šola dolgo le jednorazredna, na kateri je kaj vzgledno poučeval pokojni Raktelj, kajti tukajšnje ljudstvo tega moža, dasi ga krije že nad dvajset let črna zemlja, ni pozabilo in se ga kaj rado spominja.

Na stare dni so pridružili prej omenjenemu gospodu Raktelju zaporedoma več pomožnih gg. učiteljev in tako se je nekako utemeljila dvorazrednica, iz katere se je pozneje osnovala tri- in naposled štirirazredna ljudska šola. Vzporedno pa se je tudi prizidavalo prvotno pritlično šolsko poslopje tako, da se nahajajo poleg sicer jako tesnega nadučiteljevega stanovanja tudi tri prostorne šolske izbe, katerih vsaka je dosti velika, da se v nji poučuje po 80 otrok, a četrta šolska soba je pod streho in ima prostora le za 50 šolskih otrok. — Naša šola je ob enem tudi mestna šola. Šolsko poslopje stoji na mestnih tleh in otroci iz Loža — blizu 130 — prav pridno šolo obiskujejo, kajti oddaljena je le 7 mi-